

Leszkay András bácsi Moha-meséje

„Tessék venni...”

Egy nyári napon így szólt édesapánk Gyopár bátyámhoz: „Légy szíves, kislíam, vigyél be holnap reggel egy kis csomagot Budapestre.” Gyopár még csak tizenkét éves volt, de már olyan higgadtan, szinte felnőttesen viselkedett, hogy meg lehetett bízni ilyesmivel is.

Nyári szünet lévén megszólaltam tüstént magam is: „Hadd menjek be én is Gyopárral, és menjünk el a Margit-szigetre. Még sose voltam ott.” Gyopárnak nem tetszett ugyan, hogy egy nyolcéves kisgyerek is cselengjen mellette Budapesten, szüleink azonban beleegyeztek, és édesapánk elmondta napunk beosztását is: „A Nyugati pályaudvartól villamoson elmentek az Üllői útig, az Iparművészeti Múzeumban átadjátok a csomagot. Utána megint villamosra ültök, és lementek a Margit híd közepéig, a szigetre. Háromig ott lehetek – édesanyátok majd csomagol ebédet is –, ott megint villamosra ültök, és visszamentek a Nyugatihoz. A négy óra huszas vonattal jöttök haza. Hétre, még világosan, idehaza lesztek.” Pénzt is adott Gyopárnak: „Többet adok, mint amennyi okvetlenül kell. Hátha megláttok valamit, amit meg szeretnétek venni magatoknak.” Édesanyánk meg hozzátette: „A pénzt vissza is szabad ám hozni! Csak olyasmit vásároljatok, amire valóban szükségetek van!” Gyopár komoly ábrázattal bólintott, a pénzt gondosan eltette, és amikor magunkra maradtunk, odaszólt nekem: „Hát jól van, velem jössz te is. De aztán ne nyafogj ám nekem minden kirakat előtt, hogy vegyek valamit!” Egy pillanatig arra gondoltam, most már el sem megyek vele. De aztán megelégedtem annyival is, hogy elhatároztam, nemcsak nem kérek, de el sem fogadok semmit. Úgy gondoltam, könnyű lesz megtartanom ezt az elhatározást, hiszen

nem is igen kerülünk kirakatok elé. Villamoson megyünk a múzeumba is, a szigetre is, a pályaudvarra is.

Gyopár azonban a múzeumból kijövet így szólt: „Még korán van, mehetünk gyalog is a szigetre, legalább megtakarítjuk a villamospénzt.” De olyan mohón kezdte nézegetni a József körút kirakatait, hogy megértettem, nem éppen takarékosságból akar ő gyalog menni. Mi tagadás, engem is erősen érdekelték a kirakatok, és már a második játéküzlet előtt inogni kezdett az elhatározásom. Nagyon megtetszett egy türelemjáték, az útvesztő. Zegzugos folyosócskák tömkelege üveglap alatt, s egy kis ólomgolyót be kell irányítani a középpontba. Tudtam, hogy Gyopár szokása szerint kéretni fogja magát, nyaggatnom kell érte, mégsem bírtam tovább a hallgatást, és az Ezeremester bazár előtt már fordultam is feléje, hogy kérjem és nyaggassam. De mielőtt szólhattam volna, egy kislíu elém furakodott: „Tessék venni, anyuka, trombitát! Anyuka, na, igazán!” Édesanyja szigorúan rászólt: „Petike! Már megint kunyerálsz meg nyafogsz! Nem szégyelled magad?” Petike nyafogva felelt erre is: „Nem szégyellem... Tessék venni trombitát... Na, igazán, anyuka...” „Indulás tovább, egykettő! Különben is van trombitád.” „De nem bojtos... Ezen bojt is van... Tessék venni, anyuka...” Petike elvonszolatott, én meg boldog voltam, hogy nem szóltam az útvesztőről, és nem aláztam magam ugyanilyen kunyerálóvá.

Mire az Oktogon térig értünk, már legalább húsz nyafogót hallgattam végig egyre nagyobb és nagyobb megdöbbenéssel. Egy Aladár nevű kislíut nem bírt elvonszolni az édesanyja a kirakat elől. Egy tréfás kedvű idegen bácsi kapta föl, és vitte tovább. Aladár vérvörös lett a méltatlankodástól,

rugdosta a nevető bácsi hasát, dühöngött is, zokogott is. Egy Karcsi nevű kislíu pedig, hogy ne lehessen tovább vonszolni, annyira megfeszítette a lábát, akár a csökönös csacsi, hogy végigesett az aszfalton, csupa piszok lett a ruhája, édesanyja meg hirtelen haragjában pofon vágta. Engem azonban még a pofonnál is jobban megdöbentett, hogy a következő játéküzlet előtt – noha még piros volt az arcocskája az ütéstől –, Karcsi már ismét óbégatta: „Tessék venni! Anyuka, na, igazán...” Szerettem volna odalépni őhozá is, a többi nyafogóhoz is, és mindenkinek jól megrázni a vállát: „Hát nincs benned egy csöpp önérzet sem, öcskös? Ne nyafogj, ne kunyerálj, ne nyagasd édesanyád. Hiszen ember vagy – ha még csak emberke is –, nem pedig pitizó, cukorért könnyörgő kiskutyá! Várd meg, amíg édesanyád így szól: „Válassz valamit, kislíam. Melyik játékot szeretnéd?”

Elgondolkozva baktattam Gyopár mellett, de egyszerre csak észrevettem, hogy a bátyám nyugtalanodik. Már az Ezeremester bazár előtt is úgy pillantgatott rám, mint aki vár valamit, most pedig, miután elhagytuk az Oktogon teret, egy játéküzlet előtt csak úgy odavetve azt kérdezte: „Te nem szeretnél semmit?” Nagyon szerettem volna az útvesztőt, de tudtam, hogy bármit kérnék is, élvezni akarná felnőtt szerepét, nem egyezne bele tüstént. Ezt feleltem hát: „Nem kérek semmit.” De nemsokára azt is megértettem, más okból is szeretné, hogy kérjek valamit. Már addig is megállt minden bőröndös üzlet előtt, és főképp az öveket nézegette. Amikor pedig elhagytuk a Nyugati pályaudvart is, és már tarthatott tőle, hogy nem lesz több bőröndös a hídig, így szólt egy bőröndös kirakat előtt: „Nézd csak, milyen helyes kis bugyelláris. Ez jó lenne neked. Én

meg akkor vennék magamnak egy ilyen övet, ilyen fényes csatalt.” Ez volt hát a nyugtalanság oka! Kellemetlen lett volna neki szüleink előtt, hogy csak önmagának vásárolt. Azonban így válaszoltam: „Van bugyellárisom odahaza, azt sem használom.” És értetlen ábrázattal hozzátettem: „Jó még a te nadrágszíjad is. Nem szakad el az száz évig se.” Zavarba jött, és hallgatott. Nem merte mondani, hogy a fényes csat végezt szeretne új övet.

Közvetlenül a híd előtt megint volt egy bőrdöcs, és Gyopár most már így próbálkozott: „Választhatsz egyebet is. Esetleg te is övet...” „Köszönöm, nem kell semmi. Mondta édesanya is, csak olyasmit vásároljunk, amire valóban szükségünk van.”

A szigetre mogorván baktatott be, komoran nézegette a látnivalókat. De miután megebédeltünk, és megkérdezte egy bácsitól, hány óra, hirtelen felélénkült. Vidáman kiáltotta, bár kerülte a tekintetemet: „Nagyszerű, hogy még ilyen korán van! Megint megtakaríthatjuk a villamospénzt!”

Már kettőkor ismét ott álltunk a hídfőnél levő bőrdöcs kirakat előtt, és Gyopár unszolt: „No, Moha... Nézd, milyen remek tolltartó...” „Nem kell. De azért te csak vedd meg magadnak az övet.” Hallgatott, ingadozott, szinte láttam a gondolatait. Mit szólnának hozzá szüleink, hogy ő, aki már-már felnőttnek számít, vett magának egy fölösleges övet, nyolcéves kisöccse meg üres kézzel megy haza. Sőhajtott egyet, és továbbindult a Nyugati felé. De már a legelső bazár kirakata előtt megint ajánlgatott: „Itt igazán választhatnál valamit... Nézd ezt az íjat... Vagy ezt a szájharmonikát...”

Túl voltunk az ebéddőn, a gyerekek ismét sétálgattak édesanyjukkal, megint hangzott a kirakatok előtt a nyafogás: „Tessék venni, anyuka...” „Anyuka, na, igazán...” Az ajánlgatás, amit Gyopár művelt kirakatról-kirakatra, egyre inkább hasonlított a gyerekek nyaggtatásához, és egyszerre csak ugyanúgy nyafogott Gyopár is, mint a mellettünk állók. Közben egyre közeledtünk ahhoz a bőrdöcs üzlethez, amely után már a Nyugati pályaudvar követ-

kezik, és amikor az utolsó játékboldhoz értünk, Gyopár megragadta a kezemet, és a kirakat elé húzott: „Na igazán, Moha... Most már ne akadákoskodj... Válassz már valamit... Na igazán!” Ugyanakkor egy szőke kisfiú is nyafogott mellettünk: „Na, igazán, anyuka... Tessék venni dobot, anyuka...” Gyopár odaintett feléje: „Hallod? Ez nem olyan, mint te! Nem csökönycödik, nem makacskodik, hanem unszolás nélkül is választ!” Még hallgattam néhány pillanattig, de most már csak azért, mert nem bírtam megszólalni a felindulástól. Szinte belefájdult a szívem a hirtelen sajnálatba, amely Gyopár iránt támadt bennem. Mennyire vágyódhatik szegény egy olyan vacak, fényes csatos övre, ha még arra is képes, hogy példaképül állítson elélem egy nyafogót! Öt perc múlva kezemben volt az útvesztő. Gyopár meg ragyogó arccal lépkedett mellettem a maga csomagjával, a fényes csatos övvel.

Az útvesztő, mire Alsó-Gödig ért velünk a vonat, megszűnt a számomra útvesztő lenni. Már egy tucatszor is beirányítottam a golyócskát a középpontba, s ha olyan kicsi lettem volna, mint a golyócska, akár csukott szemmel bemásztam volna magam is. Egyre jobban bántott, hogy ennek a félórás találgatásnak a kedvéért megvettük. Szégyelltem magam önmagam előtt, Gyopár előtt, már előre szüleink előtt, és a legszivesebben kihajítottam volna az útvesztőt az ablakon. A csömör azonban, amelyet az útvesztő iránt érez-

tem, csak enyhe volt másik csömöröm mellett. A budapesti kisfiúk egyforma nyafogása járt az eszemben, és ráeszméltem, hogy már régóta, talán már Budapest óta ezt a szöveget hallom ki a vonat kerekeinek kattogásából: „Tessék venni, anyu, ka! Anyu, kana, iga, zán! Tessék venni, anyu, ka! Anyu, kana, iga, zán!” De szánalmat is, és megint haragot is éreztem irántuk. Bár csak olyan hosszú karom volna, ez jutott az eszembe, hogy visszanyúlhatnék hozzájuk innen a száguldó vonat ablakából, és megrázhatnám őket: „Ne alázátok meg magatokat könyörgéssel, nyaggtatással, nyafogással! Várjátok meg, hogy szüleitek szóljanak: 'Melyik játékot szeretnéd? Válassz, kisfiam!'” Gyopárra néztem, s haragos tekintetem szomorú tekintettel találkozott. Gyopár mozdulatlanul ült mellettem, kezében tartotta ugyan a fényes csatos övet, de már rá sem nézett. Megértettem, hogy már az is megfejtett útvesztő a számára, nem vonz, hanem csömört kelt, és tudtam, hogy azon töri a fejét, mit mondjon szüleinknek, miért vásárolta.

Amikor Nógrádverőcén leszálltunk a vonatról, meg is örültem, meg is ijedtem. Édesanyánk lejött elénk az állomásra kisöccsénkkal, Ugribugrival. De már a következő pillanatban meg is szabadított az ijedelemtől egy ötlet. Átnyújtottam az útvesztőt Ugribuginak: „Nesze öcskös, a tied!” Villant a szeme Gyopárnak is, és már mutatta is az övet édesanyánknak: „Mit teszszik gondolni? Örülni fog ennek édesapá?” Édesanyánk össze-csókkolt minket: „Milyen jó testvérek és jó gyerekek vagytok!” Gyopár – aki néha jókat is tudott mondani – megjegyezte: „Édesanyánk, ezúttal nem is hoztunk egyéb meglepetést. Csak azt, hogy édesanya szerint jók vagyunk.”

De jót mondás dolgában már egy hét múlva felzárkóztam melléje magam is. Ekkor ismét csomagot kellett vinnie Budapestre, és most már ő szólt nekem, hogy menjek vele. Főlényességet játszva feleltem: „Jól van, mehetek. De aztán ne nyafogjám nekem minden kirakat előtt, hogy válasszak valamit!”